

بررسی ارتباط بین نقش مسئولیت‌های اجتماعی و نظام راهبری شرکتی در راستای شفاف‌سازی عملکردی

مجید باقری^۱

محمود صمدی لرگانی^{۲*}

محمد رضا پورعلی^۳

سید فخرالدین فخرحسینی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۱۶

چکیده

با رشد جامعه، دولت، و فشار ذینفعان، گزارش در مورد آیتم‌های مرتبط با مسئولیت اجتماعی به یک موضوع مهم عمومی تبدیل شده است؛ مسئولیت اجتماعی یک اصل اساسی در سطح کسب و کار تبدیل شده است و نظام راهبری شرکتی با در اختیار داشتن مکانیزم‌های شفاف‌سازی و مدیریت مؤثر ذینفعان، ظرفیت بالقوه‌ای را دارد که بتواند این مهم را عملیاتی نماید. با توجه به اهمیت این حوزه؛ در این تحقیق هدف محققین بررسی ارتباط بین نقش مسئولیت‌های اجتماعی و نظام راهبری شرکتی در راستای شفاف‌سازی عملکردی است. تحقیق حاضر بر اساس هدف از نوع تحقیقات بنیادی و بر اساس روش تحقیق از نوع توصیفی-پیمایشی است. جامعه و نمونه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. تعدادی از شرکتها که از سال ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۲ در بورس فعال باشند و همچنین دارای سامان مالی ۱/۱ الی ۱۲/۲۹ و همچنین گزارش‌های مورد نظر در دسترس باشند، انتخاب شدند. داده‌ها بر اساس روش رگرسیون تحلیل شد و نتایج نشان داد که بین شفاف‌سازی و کاهش هزینه نظارت توسط سرمایه‌گذاران و هزینه انتشار سهام رابطه معناداری وجود ندارد همچنین بین ایفای نقش مسئولیت‌های اجتماعی در شرکت‌های ذینفع با هزینه سرمایه رابطه منفی وجود ندارد در پایان بر اساس یافته‌ها، پیشنهادهایی به شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران به منظور پیشبرد اهداف مسئولیت‌های اجتماعی در قالب چارچوب نظام راهبری شرکتی ارائه گردید.

کلمات کلیدی: نظام راهبری شرکتی، نقش مسئولیت‌های اجتماعی، شفاف‌سازی عملکردی، اندازه شرکت، سودآوری

^۱ دانشجوی دکتری حسابداری، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران Bagherimajid4871@gmail.com

^۲ استادیار گروه حسابداری، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران (نویسنده مسئول) mstlargani@gmail.com

^۳ دانشیار گروه حسابداری، واحد چالوس، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران Pourali@iauc.ac.ir

^۴ دانشیار گروه حسابداری، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران Sf.fakhrhosseinin@iauc.ac.ir

مقدمه

مسئولیت اجتماعی، تعهد تصمیم‌گیران برای اقداماتی است که به طور کلی علاوه بر تامین منافع خودشان، موجبات بهبود رفاه جامعه را نیز فراهم می‌آورد. در این تعریف، چند عنصر کلیدی وجود دارد: اولاً، مسئولیت اجتماعی، یک تعهد است که موسسات باید در قبال آن پاسخگو باشند. ثانیاً، موسسات مسئولند که از آلوده کردن محیط زیست، اعمال تبعیض در امور استخدامی، بی‌توجهی به تامین نیازهای کارکنان خود، تولیدکردن محصولات زیان‌آور و نظائر آن که به سلامت جامعه لطمه می‌زنند، بپرهیزند. و سرانجام، سازمانها باید با اختصاص منابع مالی، در بهبود رفاه اجتماعی موردقبول اکثریت جامعه بکوشند. این قبیل اقدامات عبارتند از: کمک به فرهنگ کشور و موسسات فرهنگی و بهبود کیفیت زندگی». درنهایت، مقصود از مسئولیت اجتماعی این است که، چون سازمانها تاثیر عمده‌ای بر سیستم اجتماعی دارند، لاجرم چگونگی فعالیت آنها باید به گونه‌ای باشد که در اثر آن زیانی به جامعه نرسد، و در صورت رسیدن زیان، سازمانهای مربوطه ملزم به جبران آن باشند (برزگر و رضانی، ۱۳۹۹).

به عبارت ساده‌تر، سازمان‌ها باید به عنوان جزئی مرتبط با نظام بزرگتر که در آن قرار دارند، عمل کنند. به طور مشابه، مسئولیت اجتماعی در سطح شرکت‌ها در تحقیقات بسیاری مورد بحث و بررسی قرار گرفته است (کومبس و همکاران^۱، ۲۰۲۳؛ میسرا و سینگ^۲، ۲۰۲۱). در سطح جهانی، یک تغییر شدید در مفهوم عملکرد و وظایف سازمان‌ها در جامعه رخ داده است، به طوری که انتظار می‌رود شرکت‌ها به طور اساسی در توسعه پایدار جامعه مشارکت داشته باشند (میرجلالی، ۱۳۹۵). احاد جامعه انتظار دارد که شرکت‌ها به طور فعال در حوزه‌ی مسئولیت‌های اجتماعی مشارکت داشته باشند و به حوزه‌هایی که در آن فعالیت می‌کنند پاسخ دهند (میلسن و همکاران، ۲۰۱۸)؛ بنابراین شرکت‌ها تحت فشار هستند تا در فعالیت‌های مربوط به حوزه‌ی مسئولیت‌های اجتماعی را تقویت نمایند زیرا عملکرد مسئولیت‌های اجتماعی به عنوان معیاری برای ارزیابی شرکت توسعه

یافته است (آموکو، ۲۰۲۱). در همین راستا، مطالعات متعددی برای ارزیابی تأثیر مستقیم مسئولیت اجتماعی شرکت بر عملکرد شرکت و شفاف سازی عملکردی انجام شده است انجام شده است اما در این مطالعات، به بازیگران و دست‌اندرکاران اصلی حوزه‌ی مسئولیت‌های اجتماعی در سطح شرکت‌ها در قالب مؤلفه‌های نظام راهبری شرکتی پرداخته نشده است و از طرفی؛ رسوایی‌های اجتماعی، زیست محیطی و مرتبط با دولت‌ها در هزاره جدید به طور چشمگیری افزایش یافته است که علاقه به درک همگرایی، هم‌افزایی و وابستگی متقابل بین حاکمیت شرکتی و مسئولیت‌های اجتماعی را برانگیخته است. رابطه اساسی بین حاکمیت شرکتی و مسئولیت‌های اجتماعی در سطح شرکت‌ها بر افکار مدیریتی، ادراکات و زمینه‌های اجرایی متمرکز است؛ بنابراین، نادیده گرفتن این ویژگی‌ها منجر به نتایج غیرقطعی در مبانی نظری مربوط به این حوزه می‌شود در این راستا؛ کنشگران حسابداری در حوزه‌ی مسئولیت‌های اجتماعی به عنوان یکی از مهمترین ارکان اجرایی جهت پیاده‌سازی مقوله‌هایی چون حفظ منافع ذینفعان و اهتمام به جایگاه آحاد جامعه در موضوعات مختلف اجتماعی است و این کنشگران شامل مجموعه‌ای از افرادی هستند که نقش اساسی در پیاده‌سازی و پیشبرد اهداف مسئولیت‌های اجتماعی در بستر حاکمیت شرکتی ایجاد می‌کنند؛ در این بین، حاکمیت شرکتی و مسئولیت‌های اجتماعی در اقتصادهای در حال توسعه به تحقیقات حیاتی و جامع‌تری نیاز دارند و کشور ایران به عنوان یکی از کشورهایی که در حوزه‌ی عملکرد مسئولیت‌های اجتماعی در رتبه‌ی ضعیفی قرار دارد زمینه مطالعاتی مطلوبی برای تحقیق حاضر می‌باشد و با توجه به این که شرکت‌های داخلی نتوانسته‌اند ارتباط بالقوه بین مشارکت مسئولیت‌های اجتماعی و سیستم‌های نظام راهبری شرکتی به درستی نظریه پردازی سازند و آن را عملیاتی نمایند با توجه به این نکته؛ در این پژوهش محقق به دنبال پاسخ به این سؤال اساسی است که بین مسئولیت‌های اجتماعی و نظام راهبری شرکتی در راستای شفاف سازی عملکردی چه رابطه‌ای وجود دارد؟

² Misra & Singh

¹ Combs et al

پیشینه پژوهش

کوشنیک و رابیه (۲۰۱۸) در مطالعه خود به بررسی رابطه بین نظام راهبری شرکتی و ساختار سرمایه پرداخت. نتایج تحقیق نشان داد در حالی که سن شرکت با استفاده از بدهی رابطه مثبتی دارد، با توجه به میزان بدهی که یک شرکت استفاده می کند، منفی است. همچنین اثرات سن سازه بر میزان استفاده از بدهی‌ها، عمدتاً به دلیل تعامل بین اندازه شرکت و ویژگی های راهبری شرکتی آن است. مدیران زمانی که از نظم و انضباط محافظت می‌شوند، ترجیحات ریسک خود را بر تصمیمات ساختاری سرمایه خود تسلط می دهند.

لئو و ژانگ (۲۰۱۷) به مطالعه حاکمیت شرکتی، افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت در چین پرداختند. یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان داد که افشای اطلاعات مسئولیت‌های اجتماعی با سودآوری و به تبع آن ارزش شرکت در کوتاه مدت مرتبط نیست ولی در بلندمدت اثرات مثبتی دارد. همچنین ساختار حاکمیت شرکتی تأثیر مثبتی بر افشای مؤلفه‌های مرتبط با مسئولیت اجتماعی دارد.

نخیلی و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیق خود به مطالعه نقش مسئولیت‌های اجتماعی و ارزش شرکت با تأکید بر شرکت‌های خانوادگی و غیرخانوادگی پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که شرکت‌های خانوادگی کمتر از شرکت‌های غیرخانوادگی اقدام به افشای مسئولیت اجتماعی می‌کنند.

سالوسکی و زولچ (۲۰۱۴) در پژوهش خود به بررسی ارتباط بین میزان افشای مسئولیت اجتماعی شرکتی و کیفیت سود پرداختند. نتیجه این تحقیق نشان داد که روند رو به رشد شرکت‌ها در خصوص افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها لزوماً منجر به افزایش کیفیت سود نمی‌شود و یک ارتباط منفی بین میزان افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت سود وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها با درجه محافظه کاری شرکت و کیفیت اقلام تعهدی رابطه منفی و با مدیریت سود رابطه مثبت وجود دارد.

حاجیها و شاکری (۱۳۹۸) به بررسی ارتباط حاکمیت شرکتی، مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق ایشان، نشان داد بین معیار تمرکز مالکیت و مسئولیت اجتماعی ارتباط معنی داری وجود دارد ولی بین معیار درصد سهام در دست سهام‌داران عمده و مسئولیت اجتماعی ارتباط معنی داری مشاهده نشد. همچنین بین مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت نیز ارتباطی معنی دار مشاهده نشد.

مهربان پور و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ی خود به بررسی رابطه‌ی بین نظام راهبری شرکتی و مخارج تحقیق و توسعه شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که استقلال هیئت مدیره و مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی رابطه مثبت و معنی داری با مخارج تحقیق و توسعه دارد. همچنین، بین مالکیت سهامداران عمده و مخارج تحقیق و توسعه، رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.

بنی طالبی دهکردی و همکاران (۱۳۹۴) به تبیین نظریه شبکه کنشگران (ANT) در حسابداری از منظر دانش پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد این نظریه قابلیت بررسی و تبیین کنشگران انسانی و غیر انسانی موثر در سیستم حسابداری همچنین نحوه ارتباطات و تعاملات آنها در قالب شبکه کنشگران از دیدگاه جامعه شناسی را داراست، به گونه ایی که در هر سیستم حسابداری می توان بر اساس این نظریه شبکه های موجود . کلیه کنشگران موثر در هر شبکه و نقش آنها، نوع کنش، جعبه سیاه موجود و فعل انجام گرفته را شناسایی نمود و بر اساس مبانی نظری این تئوری و مباحث جامعه شناسی به تبیین و تحلیل ساختار سیستم اطلاعات حسابداری پرداخت. همچنین، بر اساس یافته های پژوهش، مشخص گردید که بر اساس نظریه شبکه کنشگران (ANT)، سیستم اطلاعات حسابداری از سه جزء کنشگران، لایه ها و ابزارها تشکیل شده و ارتباطات موجود در این سیستم بر اساس این اجزاء قابل توصیف و بررسی است.

روش تحقیق

۲ - سال مالی همه آنها از ۱/۱ تا ۱۲/۲۹ باشد .
 ۳ - گزارش های مورد نظر آنها قابلیت دسترسی داشته باشند .

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در آمار توصیفی که توسط نرم‌افزار ارائه می‌شود شاخص-های زیر مورد مطالعه قرار می‌گیرند:
 میانگین، میانه، انحراف معیار، کمینه و بیشینه که به ترتیب کوچکترین و بزرگترین مشاهدات را نشان می‌دهند. قبل از محاسبه مقادیر مربوط به آمار توصیفی، آن دسته از مشاهدات را که بیشتر از ۰/۳ از میانگین فاصله داشتند را به وسیله نرم‌افزار شناسایی و حذف نمودیم که در جدول (۱) نتایج حاصل ارائه شده است:
 در جدول (۲) نتایج مربوط به آمار توصیفی متغیرهای تحقیق ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود مقادیر مربوط به متغیر وابسته توزیع متقارنی دارند.

این تحقیق بر اساس هدف از نوع تحقیقات بنیادی و بر اساس روش تحقیق از نوع توصیفی- پیمایشی است. تحقیق توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آن‌ها توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است و صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود و یاری دادن در فرآیند تصمیم‌گیری است. برای توزیع ویژگی‌های یک جامعه آماری روش تحقیق پیمایشی به کار می‌رود. جامعه و نمونه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. تعدادی از شرکتهای بعنوان نمونه انتخاب می‌گردند. شرکتهایی در نظر می‌باشند که دارای ویژگی‌های زیر باشند:
 ۱ - از سال ۹۸ تا ۱۴۰۲ در بورس اوراق بهادار فعال باشند.

جدول ۱ نتایج آمار توصیفی داده‌های نهایی تحقیق

متغیر	میانگین	ماکزیمم	مینیمم	انحراف معیار
درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی	0.94	66.15	0.00	3.94
درصد مالکیت اعضای هیات مدیره	0.06	0.84	0.00	0.17
تمرکز قدرت	0.07	1.00	0.00	0.27
وجود حسابرس داخلی	0.86	1.00	0.00	0.34
قدمت شرکت در بازار بورس	12.69	17	2.00	4.11
نسبت بدهی	0.11	.85	0.00	0.14
اندازه شرکت	5.63	7.85	4.01	0.61
ارزش افزوده اقتصادی	0.04	1.22	-1.40	0.24

جدول ۲. نتایج مربوط به آمار توصیفی

متغیر	میانه	میانگین	انحراف معیار
درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی	ROE	0.06	0.99
درصد مالکیت اعضای هیات مدیره	ROA	0.02	0.77
تمرکز قدرت	MTB	2.06	3.36
وجود حسابرس داخلی	INDEP	27.5	30.97
قدمت شرکت در بازار بورس	INSTTN	26.1	31.67
نسبت بدهی	CEOCH	1	0.51
اندازه شرکت	AGE	4	6.16
ارزش افزوده اقتصادی	DEBT	35.54	51.06
درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی	SIZE	27.55	15.22

جدول (۲) نشان می‌دهد که مقادیر هر سه متغیر وابسته نامتقارن و دارای چولگی مثبتی می‌باشند. حدود ۳۰,۹۷٪ اعضای هیات مدیره شرکت‌های عضو نمونه را مدیران غیر موظف تشکیل می‌دهند. و مالکیت ۳۱,۶۷٪ سهام منتشره این شرکت‌ها در دست سرمایه‌گذاران نهادی می‌باشد. در حدود نیمی از این شرکت‌ها تفکیک وظایف بین رئیس هیات مدیره و مدیرعامل صورت گرفته است. و ملاحظه می‌شود که بین داده‌های این دو تحقیق تفاوت با اهمیتی وجود دارد. که این می‌تواند یکی از دلایل تفاوت نتایج این دو تحقیق باشد.

تحلیل مدل رگرسیون:

ضریب تعیین مدل برابر است با ۲۶٪ (جدول ۴) می‌باشد بدین معنی است که حدود ۲۶٪ از تغییرات متغیر وابسته (عملکرد شرکت) به وسیله متغیرهای مستقل قابل توصیف است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل برابر با ۰,۲۴ بدین معنی است که حدود ۲۴٪ از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل قابل توصیف است.

$$EVA = \alpha + INDEP\beta_1 + INSTTN\beta_2 + MSO\beta_3 + CEOCH\beta_4 + IAUDIT\beta_5 + EAUDIT\beta_6 + DEBT\beta_7 + SIZE\beta_8 + AGE\beta_9 + AR(I)\beta_{10} + \varepsilon$$

متغیر	علامت اختصاری	علامت مورد انتظار	ضریب	آماره t	سطح خطا
عرض از مبدا	C		0.13	1.77	0.07
درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی	INDEP	+	0.09	2.97	0.00
درصد مالکیت اعضای هیات مدیره	INSTTN	+	-0.01	-0.81	0.41
تمرکز قدرت	MSO	+	-0.00	-0.14	0.88
وجود حسابرس داخلی	CEOCH	-	-0.00	-0.09	0.92
قدمت شرکت در بازار بورس	IAUDIT	+	-0.02	-0.41	0.68
نسبت بدهی	EAUDT	+	-0.15	-2.08	0.03
اندازه شرکت	AGE	...	-0.11	-3.48	0.00
ارزش افزوده اقتصادی	DEBT	...	0.03	1.19	0.23
درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی	SIZE	...	-0.02	-0.86	0.38
درصد مالکیت اعضای هیات مدیره	AR(I)	...	0.47	10.85	0.00

جدول ۴. نتایج آزمون مدل به صورت مقطعی

$$EVA = \alpha + INDEP\beta_1 + INSTTN\beta_2 + MSO\beta_3 + CEOCH\beta_4 + IAUDIT\beta_5 + EAUDIT\beta_6 + DEBT\beta_7 + SIZE\beta_8 + AGE\beta_9 + AR(I)\beta_9 + \varepsilon$$

α	<i>INDEP</i>	<i>INSTTN</i>	<i>MSO</i>	<i>CEOCH</i>	<i>IAUDIT</i>	<i>EAUDIT</i>	<i>DEBT</i>	<i>SIZE</i>	<i>AGE</i>	<i>adjR</i> ²	<i>D-W</i>
-3.25 (-0.63)	0.00 (0.17)	-0.44 (-0.42)	-0.22 (-0.52)	-0.47 (-3.01)*	-0.06 (-0.63)	-0.14 (-1.44)	-0.062 (-2.01)**	-0.02 (-0.97)	-0.14 (-3.011)*	0.26	2.05
0.45 (0.95)	0.30 (1.53)	-2.47 (-0.95)	-0.30 (-1.62)	0.00 (0.00)	-0.71 (-1.82)***	-0.41 (-1.00)	0.243 (1.38)	-0.93 (-0.91)	0.11 (0.59)	0.25	2.09
0.27 (0.69)	0.30 (2.87)*	-0.00 (-0.01)	0.063 (0.51)	-0.00 (-0.00)	-0.15 (-0.38)	0.16 (0.59)	0.001 (0.009)	-0.20 (-1.54)	0.21 (1.75)	0.06	2.02
-0.65 (-0.10)	0.10 (0.06)	-0.04 (-0.51)	-0.00 (-0.07)	0.25 (0.66)	0.035 (0.10)	-0.55 (-1.93)***	0.145 (0.96)	0.26 (0.12)	-0.12 (-0.8)	-0.01	2.01
0.22 (0.66)	0.12 (1.85)***	-0.74 (-0.53)	-0.06 (-0.54)	0.36 (0.97)	-0.01 (-0.07)	0.10 (0.58)	0.072 (0.479)	0.99 (0.91)	-0.15 (-2.04)**	0.17	1.99

اعداد داخل پرانتز مقادیر آماره *t* می‌باشند.

*، ** و *** به ترتیب در سطح خطای ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ معنادار هستند.

کلاسیک باشند. دو فرض بسیار مهم مدل کلاسیک خطی، نبود خود همبستگی و نبود ناهمسانی واریانس است. در صورتی که هر یک از این مفروضات اصلی نقض شوند، باعث بی اعتباری آزمون های t و f می شوند. بنابراین، هنگامی که مفروضات اصلی نقض شوند، قادر به تصمیم گیری درباره رد یا پذیرش فرضیه نیستیم. دلیل استفاده از نرم افزار *Eviews* داشتن توانایی انجام این آزمونها و امکاناتی برای رعایت مفروضات کلاسیک رگرسیون بود. در مدل تحقیق عدم وجود خود همبستگی و ناهمسانی واریانس مورد بررسی قرار گرفتند. از آزمون دوربین- واتسن ($D-W$) برای آزمون خودهمبستگی استفاده شد که مقدار آماره این آزمون پایین بود و از طریق الگوی خود بازگشت $(AR(P))$ اصلاح گردید. از آزمون وایت (*White*) نیز جهت بررسی مشکلی به نام ناهمسانی واریانس استفاده شد که نتایج آن در پیوست آورده شده است.

نتایج آزمون فرضیه اول

فرضیه اول به صورت زیر بیان شده بود:

H_0 : بین نسبت افشای *CSR* در شرکتهای ذینفع گراتر با هزینه سرمایه رابطه منفی تری وجود ندارد.

H_1 : بین نسبت افشای *CSR* در شرکتهای ذینفع گراتر با هزینه سرمایه رابطه منفی تری وجود دارد.

این فرضیه وجود ارتباط منفی تر بین افشای *CSR* در شرکتهای ذینفع گراتر با هزینه سرمایه را بیان می کند.

این فرضیه وجود ارتباط معنادار بین درصد شرکتهای ذی نفع گرا را با هزینه سرمایه مطرح می کند نتایج آزمون این فرضیه در جدول با توجه به داده های تجمعی، و همچنین در جدول برای داده های مقطعی آورده شده است. همانطور مشاهده می شود، مقدار ضریب متغیر درصد مالکیت اعضای هیات مدیره (MSO ، ۰،۴۶) و آماره t آن معادل ۰،۱۴- می باشد که با توجه به سطح خطای ۰،۸۸ فرضیه صفر تأیید می شود. در نتیجه می توان گفت که در شرکت های پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار

طبق جدول (۴) جهت محاسبه میانگین موزون هزینه سرمایه اطلاع از اجزاء تشکیل دهنده آن ضرورت دارد. مفهوم سرمایه در معیار ارزش افزوده اقتصادی از دیدگاه اقتصادی برخوردار است و با مفهوم سرمایه در حسابداری تفاوت دارد.

اجزاء تشکیل دهنده سرمایه قبل از اعمال تعدیلات حسابداری:

۱- بدهی های بهره دار

۲- حقوق صاحبان سهام ممتاز

۳- حقوق صاحبان سهام عادی

۴- سود انباشته و اندوخته ها

برای محاسبه هزینه سرمایه باید هزینه مربوط به هر یک از اجزاء تشکیل دهنده آن را حساب کنیم.

آزمون فرضیه های تحقیق

در بررسی هر فرضیه ممکن است مرتکب دو خطا شویم که آنها را خطای نوع اول و دوم می نامیم و با α و β نشان می دهیم. خطای نوع اول احتمال رد یک فرضیه صحیح می باشد و خطای نوع دوم احتمال پذیرش یک فرضیه اشتباه می باشد و به صورت زیر آنها را نشان می دهیم.

$$\alpha = P(RH_0 | H_0), \beta = P(RH_1 | H_1) = P(H_0 | H_1)$$

و برای تصمیم گیری در مورد پذیرش یا رد یک فرضیه بر اساس مقدار احتمال یا سطح معنی داری بر اساس دستور زیر عمل می کنیم:

H_0 : اگر مقدار احتمال بزرگتر مساوی مقدار خطای نوع اول باشد فرضیه صفر را نمی توانیم رد کنیم.

H_1 : اگر مقدار احتمال کوچکتر از مقدار خطای نوع اول باشد فرضیه صفر را رد می کنیم.

تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها

به منظور آزمون فرضیه ها از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. تخمین هایی که بر اساس مدل رگرسیون صورت می گیرند، باید متکی بر مفروضات اصلی

تهران بین درصد افشای شرکت های ذی نفع گرا رابطه معنادار منفی وجود ندارد. که نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه با توجه به داده های مقطعی (جدول شماره ۴-۴) نیز در کلیه سالها حاکی از پذیرش فرض صفر و رد فرض مقابل است. همچنین علامت ضریب منفی می باشد که با علامت پیش بینی شده طبق مبانی نظری سازگار نیست. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه در بازار بورس اوراق بهادار تهران نشان می دهد که افشای مسئولیت اجتماعی در شرکتهای ذی نفع تر رابطه منفی تری با هزینه سرمایه ندارد که این نتیجه با نتیجه تحقیق آقای کرمانی (۱۳۸۷) که وجود رابطه معنادار را نتیجه گرفت مغایرت دارد. که این می تواند به علت متفاوت بودن متغیر وابسته این دو تحقیق باشد.

نتایج آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم به صورت زیر بیان شده بود :

H_0 : بین سطح بالایی از شفافیت و کاهش هزینه نظارت توسط سرمایه گزاران و هزینه انتشار سهام رابطه معناداری وجود ندارد

H_1 : بین سطح بالایی از شفافیت و کاهش هزینه نظارت توسط سرمایه گزاران و هزینه انتشار سهام رابطه معناداری وجود دارد

این فرضیه وجود ارتباط بین سطح بالایی از شفافیت و کاهش هزینه نظارت توسط سرمایه گزاران و هزینه انتشار سهام را بیان می کند.

نتایج آزمون این فرضیه در جدول با توجه به داده های تجمعی، و همچنین در جدول برای داده های مقطعی آورده شده است. همانطور که در جدول مشاهده می شود، مقدار ضریب متغیر اندازه موسسه حسابرسی (EAUDIT) ۰,۱۵۲۶ و آماره t آن معادل ۲,۰۸ می باشد که با توجه به سطح خطای ۰,۰۳۸ فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل تأیید میشود. در نتیجه می توان گفت که در شرکت های پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران بین اندازه موسسه حسابرسی با عملکرد شرکت رابطه معناداری وجود دارد؛ ولی علامت ضریب با علامت پیش بینی شده بر طبق مبانی نظری سازگار نیست. نتیجه حاصل از آزمون

این فرضیه با توجه به داده های مقطعی (جدول شماره ۴-۴) نیز در کلیه سالها به جزء سال ۹۱ (که در سطح خطای ۱۰٪ فرض صفر رد و فرض مقابل پذیرفته می شود)، حاکی از پذیرش فرض صفر و رد فرض مقابل است. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه در بازار بورس اوراق بهادار تهران نشان می دهد که سطح بالایی از شفافیت باعث کاهش هزینه نظارت سرمایه گذاران و هزینه انتشار سهام نمی شود با وجود اینکه حسابرسی مستقل از موثرترین روشهای شناخته شده برای هماهنگ سازی منافع مدیران و سهامداران است، اما این ابزار کنترلی در ایران به طور موثر عمل نمی کند.

کسب نتایج متفاوت را می توان ناشی از متغیرهای موقعیتی داخلی و خارجی مانند نوع صنایع، چرخه عمر متفاوت شرکت ها، قرار گرفتن در کشورهای مختلف، تفاوت در دیدگاههای تئوریک به کار رفته، روش شناسی های انتخاب شده تحقیق، و معیارهای متفاوت ارزیابی عملکرد دانست.

نتایج آزمون فرضیه سوم

H_0 : بین نسبت افشای *CSR* در شرکتهایی که عدم شفافیت مالی دارند با هزینه سرمایه رابطه منفی تری وجود ندارد.

H_1 : بین نسبت افشای *CSR* در شرکتهایی که عدم شفافیت مالی دارند با هزینه سرمایه رابطه منفی تری وجود دارد.

این فرضیه وجود ارتباط منفی تر بین افشای *CSR* در شرکت هایی که عدم شفافیت مالی بیشتری دارند با هزینه سرمایه را بیان می کند.

نتایج آزمون این فرضیه در جدول با توجه به داده های تجمعی، و همچنین در جدول برای داده های مقطعی آورده شده است. همانطور که در جدول شماره ۴-۳ مشاهده می شود، مقدار ضریب متغیر نسبت مدیران غیر موظف ۰,۰۹ و آماره t آن معادل ۲,۹۷ می باشد که با توجه به سطح خطای ۰,۰۰ فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل تأیید می شود. در نتیجه می توان گفت که در شرکت های پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران که عدم شفافیت مالی بیشتری دارند رابطه مسئولیت اجتماعی با

هزینه سرمایه منفی تر است. در جدول ۴-۲ ملاحظه می‌شود که، به طور متوسط ۶۳٪ اعضای هیات مدیره شرکت‌های مورد مطالعه از مدیران غیر موظف تشکیل شده بود. نتیجه آزمون این فرضیه با نتیجه تحقیق ویکتوریا کرایوگورسکی، لیانگ و لی، زهراو پیرس، پنگ و همکاران همخوانی داشته ولی فرحناز قنبری و فاطمه رضایی عدم وجود رابطه معنادار را نتیجه گرفتند. یکی از دلایل مغایرت نتایج معیارهای متفاوت به کار گرفته است.

بحث و نتیجه‌گیری

به علت هم راستا نبودن منافع مدیران و سهامداران و همچنین عدم تقارن اطلاعاتی آنها سرمایه‌گذاران همواره در جستجوی یافتن معیاری بودند که افشای مسئولیت اجتماعی مدیر را به صورت واقعی بسنجد، و همچنین مکانیزم‌هایی که منجر به بهبود آن شود. ماهیت درونی افشای شرکت تمایل دارد با فراهم کردن اطلاعات مفید، شفافیت عملکرد مالی و عملیاتی شرکت را افزایش دهد تا استفاده کنندگان درون سازمانی و برون سازمانی که بخش عمده آن‌ها را سهامداران تشکیل می‌دهند در تصمیمات تجاری و اقتصادی خود از آن بهره مند شوند. استانداردهای گزارشگری مالی به طور قابل توجهی بر نیازهای استفاده کنندگان برون سازمانی تاکید دارد. اطلاعات صورت‌های مالی کمک می‌کند تا سهامداران عملکرد گذشته شرکت، توانایی، ضعف‌ها، نقدینگی، توانایی پرداخت دیون و اثربخشی مدیریت را ارزیابی کنند. همچنین صورت‌های مالی به سهام داران در ارزیابی جریان‌های نقدی مؤثر بر تعیین ارزش ذاتی سهام کمک می‌کند. پرابوو و آنگوسو بیان می‌دارند شفافیت صورت‌های مالی موجب حفظ حقوق سهامداران می‌شود و به آنها و سرمایه‌گذاران بالقوه که اطلاعات دست اول درباره شرکت و چشم اندازهای آن ندارند امکان می‌دهد تا به آگاهی لازم دست یابند. در اثر افشای اطلاعات مالی، انتظار می‌رود عدم تقارن اطلاعاتی به حداقل رسیده و احتمال تقلب کاهش یافته و یا کشف آن راحت تر شود. بنابراین عدم اطمینان کاهش یافته و ارزش شرکت افزایش می‌یابد. از نظر برگلاف مزیت اطلاعاتی مرتبط با شفافیت صورتهای مالی این است که آگاهی سرمایه‌گذاران افزایش

یافته و منجر به ایجاد اعتماد در بین سهامداران می‌شود و هزینه سرمایه سهام عادی شرکت کاهش می‌یابد. برای اینکه اطلاعات مالی واضح و شفاف باشد، نباید به صورت گمراه کننده ارائه شود. خوانندگان صورت‌های مالی باید بتوانند بدون تلاش اضافی صورت‌های مالی را درک کنند. برای دستیابی به این هدف صورت‌های مالی سالانه باید افشای کامل و میزان بیشتری از شفافیت را در بر داشته باشد. همان طور که تامسون و یونگ تأکید کرده اند، برای این که اطلاعات مالی یک شرکت شفاف باشد، افشای شرکت باید در بر دارنده میزان کامل و صریحی از فعالیت‌های مالی و عملیاتی شرکت باشد. از طرفی پاسخ-گویی عبارت است از مجموعه‌ای از روابط اجتماعی که بر اساس آن شخص برای توضیح و توجیه رفتار و روابط خود با دیگران احساس تعهد می‌کند. در این نوشته منظور از پاسخ‌گویی اشاره به دو جنبه این مفهوم است: نخست: شفاف سازی که برای عموم مردم مربوط می‌شود.

دوم: مدیران که منابع را مصرف می‌کنند و در قبال آن باید جوابگو باشند. مدیران که نماینده صاحبان سهام هستند دارای عملکردی در طی دوره مالی اند که باید در برابر آن به ذی نفعان پاسخگو باشند. مهم-ترین ابزار پاسخ-گویی مدیریت گزارشگری مالی شرکت است که به افشای اطلاعات مورد نیاز ذی نفعان می‌پردازد. اطلاعات افشا شده باید دارای ویژگی-هایی باشد تا بتواند نیازهای استفاده-کنندگان را برآورده سازد. مهم-ترین ویژگی این اطلاعات افشا شده شفافیت است تا بتوان بر آن تکیه کرد. درستکاری و شفافیت نقش مؤثری بر مسئولیت پاسخ‌گویی دارد. به هر میزان که اطلاعات افشا شده شفاف باشد در اصل به همان میزان مدیریت پاسخگو بوده است. علی‌رغم آن که تا کنون رویه-های اطلاعاتی گوناگونی برای افشای اطلاعات ارائه شده ولی هیچ کدام نتوانسته است بستری را فراهم کند که موجب پاسخگویی بهتر مدیریت شود. اصول گزارشگری شفاف شرکتهایی که اصول گزارشگری و افشای شفاف اطلاعات را رعایت می‌کنند در اصل بر افشای به موقع، درست، کامل و با کیفیت که پاسخگوی ذی نفعان باشد اقدام کرده اند. گزارشگری و افشای شفاف موارد زیر را شامل شود:

۱) نتایج مالی و عملیاتی شرکت: صورتهای مالی حسابرسی شده و گزارش‌های سالانه مدیریت نشان دهنده این مطلب است که عملکرد و وضعیت مالی شرکت مورد استفاده وسیع بسیاری از استفاده کنندگان است. ۲) سهامداران عمده و میزان سهام دارای حق رای: یکی از حقوق اساسی سرمایه گذاران آگاهی درباره ساختار مالکیت واحد تجاری، حقوق آنها و همچنین حقوق سایر مالکان است. از این رو شرکت‌ها باید این اطلاعات را برای آگاهی بیشتر سرمایه گذاران و استفاده کنندگان افشا کنند. ۳) اطلاعاتی درباره اعضای هیئت مدیره: افشای اطلاعات مدیران شرکتها شامل صلاحیت و واجد شرایط بودن آنها، مدارک تحصیلی و تخصص، فرآیند انتخاب، عضویت در سایر شرکت‌ها و استقلال آنها مورد مطلوب بسیاری از استفاده کنندگان است. ۴) معاملات با اهمیت: یکی از اطلاعاتی که برای بازار اهمیت دارد آگاهی از این مطلب است که آیا شرکت می‌تواند به فعالیت خود ادامه دهد یا خیر (تداوم فعالیت). وجود قراردادهای معاملاتی با اهمیت نشان دهنده تداوم فعالیت است. از این رو نیاز است که این قراردادها از طرف مدیریت افشا شود. ۵) پیش بینی و شناسایی مخاطرات: افشای مخاطراتی از قبیل ریسک خاص صنعت، شرایط محیطی، ریسک بازار مالی، ریسک مربوط به اقلام خارج از ترازنامه و ریسک ناشی از شرایط جغرافیایی منطقه ای که عملیات اصلی شرکت آنجا صورت می‌گیرد. ۶) ساختار نظام راهبری بنگاه: اطلاعات مربوط به ساختار نظام راهبری بنگاه، خط و مشی آن، کارکردها، عملکرد و همچنین سیستم کنترلی که توسط آنها اجرا میشود مورد توجه بسیاری از استفاده کنندگان است. در صورتی که مدیریت، ساختار ذکر شده در بالا را در افشای اطلاعات در نظر بگیرد می‌توان گفت که افشای اطلاعات شفاف بوده و مدیریت پاسخگوی پاسخ خواهان بوده است. با این وجود میزان شفافیت اطلاعات ارائه شده دارای سطوح متفاوتی است که در ادامه به آن پرداخته شده است. سطوح شفافیت گزارشهای ارائه شده توسط مدیریت دارای سطوحی از شفافیت است. نیلسن و مادسن سطوح مختلفی از شفافیت در شرکت را به شرح زیر بیان می‌دارند: ۱- شفافیت در گزارش‌های ارائه شده در این سطح میزان شفافیت واحد تجاری در ارتباط با

محیط تجاری و بازار سرمایه مد نظر است. در این حالت تمرکز بر تولیدات واقعی واحد تجاری است. یعنی اعداد حسابداری توانایی انعکاس ارزش‌های تاریخی و واقعی فعالیت‌های صورت گرفته توسط واحد تجاری را داشته باشد. شفافیت در این سطح از پیچیدگی‌های زیادی برخوردار است. در این حالت شفافیت میتواند به عنوان انتظارات و استراتژی اصلی شرکت باشد. در این باره مدیران شرکت، تنظیم کنندگان استاندارد، دانشگاهیان، تحلیل‌گران و سرمایه گذاران هر یک ساختار شفافیت را به گونه‌ای متفاوت می‌بینند. تصور بر این است که افشای داوطلبانه گزارشهای مالی تمام عملکرد و فعالیت‌های واحد تجاری را پوشش میدهد. تحقیقات بازار سرمایه نشان میدهد که شرکتها در بهبود افشا و ارائه شفاف تر اطلاعات می‌کوشند، به همین منظور سطح تحلیلی صورتهای مالی را افزایش داده تا هزینه‌های سرمایه‌ای را کاهش دهند و به نیاز استفاده کنندگان صورتهای مالی که ارائه هر چه بیشتر اطلاعات است پاسخ دهند تا آنها را به سرمایه گذاری در شرکت و تخصیص بهینه منابع جذب کنند. مجموعه اطلاعات شفاف به ایجاد رابطه بین سازمان و بازار سرمایه و گزارش‌های مالی سنتی، به ارزش ذاتی و رشد بازدهی شرکت کمک میکند و همچنین گزارشهای تجاری و گزارشهای مدیریتی سریع‌ترین روش برای مطلع کردن سرمایه گذاران از طرحهای آینده مدیریت است که این امر به نوبه خود موجب ارزش آفرینی برای واحد تجاری میشود و این به شفافیت و ارائه صادقانه اطلاعات وابسته است. تنها مشکلی که وجود دارد تعیین میزان شفافیت و صداقت در ارائه گزارش‌هایی است که به عقیده نیلسن و مادسن بسته به اهداف متمایزی است که افراد دنبال می‌کنند. برای مثال شفافیت در سیستم سازمانی از شفافیت عملکرد و از شفافیتی که سهامداران به دنبال آن هستند دارای درجات و مقادیر متفاوتی است. شفافیت اطلاعات و پاسخگو بودن یک شرکت تنها نسبت به سرمایه گذاران نیست بلکه نسبت به کل جامعه است.

پیشنهادات

استفاده کنندگان اطلاعات مالی شرکت‌ها که همان ذی نفعان هستند نیاز به اطلاعاتی قابل اتکا، شفاف و مفید

هستند. افشای اطلاعات شفاف توسط مدیریت نشان-دهنده پاسخ گویی صحیح مدیریت به نیازهای افراد پاسخ خواه است. به منظور افشای اطلاعات شفاف توسط مدیریت باید مواردی از قبیل افشای اهداف شرکت، اطلاعات سهامداران، اعضای هیئت مدیره، ساختار حاکمیت شرکتی و... مد نظر قرار بگیرد. شفافیت در افشاهای صورت گرفته توسط مدیریت دارای سطوح متفاوتی است که به تناسب آن سطح، مدیریت پاسخگو بوده است. شفافیت در سطح گزارش های ارائه شده، شفافیت در سطح افشای اطلاعات عمومی و شفافیت در سطح گزارش های مدیریت، هر کدام به نسبتی پاسخگو بودن مدیر را نشان می دهد. اطلاعات شفاف و پاسخگو بودن شرکت در جامعه دو فایده دارد: ۱- گزارش اقدامات اجتماعی شرکت صورت میگیرد. ۲- نسبت به این که چه کارهایی نباید صورت بگیرد هشدار داده می شود. شفافیت در این سطح به معنی افشا پی در پی اطلاعات نیست بلکه شفافیت افشای مناسب اطلاعات است و شفافیت نقطه اشتراک بین عرضه کننده اطلاعات، استفاده کننده اطلاعات و تنظیم کننده گزارشات و اطلاعات برقرار میکند. ۳- شفافیت در افشای اطلاعات عمومی شفافیت را میتوان از طریق نزدیک کردن گزارش عملکرد شرکت به گزارش عملکرد مدیریت بدست آورد، چرا که بر اساس گزارش های مدیریتی بهتر می توان نحوه عملکرد را اندازه گیری و بررسی کرد. عدم ارائه اطلاعات عمومی- همراه با عدم توانایی پیش بینی است چرا که این مسئله عدم آگاهی سرمایه گذاران را در رابطه با انتظارات رشد و افزایش فناوری شرکت به همراه می آورد و ارائه جزئیات عملکردهای آتی و قراردادن اطلاعات داخلی و افشای اطلاعات عمومی به سرمایه گذاران باعث افزایش ارزش سهام شرکت در بازار می گردد اطلاعات عمومی علاوه بر اطلاعات مالی، اطلاعات غیرمالی و اطلاعات فرعی را شامل می شود و در برخی موارد طرح ها و برنامه های آتی واحد تجاری را در بر می گیرد. این قبیل اطلاعات در تصمیم گیری بهتر برای سرمایه گذاران و مدیران شرکت بسیار مفید و مؤثر است اما آنچه سرمایه گذاران به دنبال آن هستند دسترسی به اطلاعاتی در رابطه با تصمیمات آتی واحد تجاری است که در ایجاد جریان نقدی آتی واحد

تجاری و در نحوه تصمیم گیری آنان نیز مؤثر است. همچنین، این اطلاعات در روابط خارجی واحد تجاری هم میتوان مفید واقع شود. عنصر اصلی در ارائه همه نوع اطلاعات مالی و غیرمالی، اصلی و فرعی در واقع شفافیت و شفاف سازی هر چه بیشتر است. به عبارت دیگر بهبود و افزایش گزارش های شرکت در گرو افشاء همه نوع اطلاعات است و ایجاد شفافیت در چهارچوب گزارشهای عمومی به انواع گزارش های داخلی مدیریت نزدیک است. ۳- شفافیت در گزارش های مدیریتی بین افشای زیاد و به تبع آن هزینه افشا و افشای اندک اطلاعات، دو دیدگاه متفاوت وجود دارد. در دیدگاه اول بحث هزینه - منفعت مطرح است چرا که ممکن است از افشای زیاد که هزینه های فراوانی دارد، منافع کمی حاصل شود. در بعد دیگر مسئله افشای کم مطرح است که البته مطلوب سرمایه گذاران و سهامداران نمی باشد. اما آنچه اهمیت دارد قدرت اثر گذاری اطلاعات افشاء شده است. از این رو بعضی از حسابداران عقیده دارند که شفافیت اطلاعات یعنی افشای اطلاعات مالی و غیر مالی موجب ارزش آفرینی برای شرکت می گردد. به اعتقاد آنها این حق استفاده کننده صورت های مالی است که از تمام اطلاعاتی که موجب افزایش ارزش واحد تجاری می شود مطلع باشند. برخلاف آنان رابرتز اعتقاد دارد که افشای همه نوع اطلاعات فقط برای مدیریت است آن هم در جهت تصمیم گیری، کنترل و اداره کردن سازمان می باشد و برای جبران این عدم افشا سازی می توان از گزارشات مدیریت به عنوان یک جایگزین مناسب استفاده کرد. در شرایط بازار رقابتی نیز این تفکر بهتر است چرا که بسته به تصمیم مدیر، شرکت متحمل هزینه غیر مستقیم افشا سازی همه نوع اطلاعات در بازار نمی گردد هر چند که مسئله پاسخگو بودن و مسئولیت پذیری مدیر در این عدم افشای کامل به چالش کشیده می شود.

منابع

برزگر، قدرت اله. رضانی، محمدحسین. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین سطح افشای مسئولیت اجتماعی شرکت با نگهداشت وجه نقد و تأثیر حاکمیت شرکتی بر آن در

شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه حسابداری مدیریت.

ولی پور، هاشم. طالب نیا، قدرت اله. احمدی، رضا. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر سطح افشای اختیاری بر مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه حسابداری مدیریت.

طالب نیا، قدرت اله. علیخانی، راضیه. جوری، مهدی. (۱۳۹۱). ارزیابی کمیّت و کیفیت افشا اطلاعات زیست محیطی و اجتماعی. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی.

یگانه، یحیی. مولودی، عبدالله (۱۳۹۰). رابطه حاکمیت شرکتی و ارزش ایجاد شده برای سهامداران، فصلنامه مدیریت صنعتی.

پورعلی، محمدرضا. حجامی، محدثه. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و مالکیت نهادی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه حسابداری مدیریت. شماره ۱۰.

پورعلی. محمدرضا. داداشی. نسرین. (۱۴۰۱). تأثیر مسئولیت اجتماعی و ریسک پذیری بر عملکرد شرکت ها با توجه به متغیر تعدیل گر محدودیت مالی. فصلنامه حسابداری مدیریت، شماره ۴۱.

نیکومرام، هاشم. رهنمای رودپشتی، فریدون. درویش، حدیثه. بنی مهد، بهمن. (۱۳۹۹). نظام راهبری و کثرت گرایبی فرهنگی. فصلنامه حسابداری مدیریت، شماره ۴۵.

پورعلی، محمدرضا. رجبی، علی. (۱۳۹۹). مروری نظری بر نقش مسئولیت اجتماعی شرکت (اخلاق فراسازمانی) در پیش بینی سود توسط سرمایه گذاران. فصلنامه حسابداری و حسابرسی. شماره ۴۳.

Dhaliwal, D., Li, Z., Tsang, A., & Yang, Y. (2011). " Voluntary nonfinancial disclosure and the cost of equity capital: The initiation of corporate social responsibility reporting". The Accounting Review, 86(1) , 59-100.

Dhaliwal, D., Radhakrishnan, S., Tsang, A., & Yang, Y. (2012). "Nonfinancial disclosure and analyst forecast accuracy: International evidence on corporate social responsibility disclosure". The Accounting Review, 87(3), 723-759.

بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

بابایی، نوید. (۱۳۹۵). افشا مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و حاکمیت شرکتی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.

راد، علی. میرجلالی، محمد. (۱۳۹۵). بررسی اثر حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های مالی بر روی میزان افشای مسئولیت اجتماعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد.

حسینی، علی. حقیقت‌سرور. (۱۳۹۵). رابطه بین حاکمیت شرکتی و تعهد به ایفای مسئولیت های اجتماعی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه پژوهش حسابداری.

بنی طالبی دهکردی، بهاره. رودپشتی، فریدون. نیکومرام، هاشم. طالب نیا، قدرت اله. (۱۳۹۴). تبیین نظریه شبکه کنشگران در حسابداری از منظر دانش، فصلنامه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت.

طالع زاری، علی. بخارائیان، محمدرضا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و مسئولیت‌های اجتماعی شرکت با عملکرد شرکت‌های صنایع معادن پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت در هزاره سوم.

اصل، موسی. احمدی، شاهین. (۱۳۹۲). عکس العمل سرمایه گذاران نسبت به انواع گزارشگری اجتماعی شرکت‌ها، فصلنامه پژوهش‌های تجربی حسابداری.

رضایی، محمد. (۱۴۰۱). بررسی نظام راهبری شرکتی در شرکت‌های خصوصیتی. کنفرانس ملی مدیریت و حکمرانی. قهرمان نژاد، محمد. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر راهبری شرکتی بر ارتباط بین کیفیت اطلاعات حسابداری و انتخاب سرمایه گذاری. فصلنامه پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری. شماره ۶۱.

کامیابی، یحیی. اشعه، علی. یزدی، هدی. (۱۳۹۲). رابطه بین ساختار حاکمیت شرکتی و افشای مسئولیت اجتماعی شرکت در شرکت های شیمیایی و دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری.

مشایخی، بیتا. فرهادی، سوران. (۱۳۹۲). تأثیر اندازه شرکت بر رابطه بین کیفیت افشا و هزینه حقوق صاحبان سهام

- Latour, B. (1994a). *On technical mediation – philosophy, sociology, genealogy*. *Common Knowledge*, 3(2), 29-64
- Latour, B. (1996b). *On actor-network theory: a few clarifications*. *Soziale Welt*, 47(4), 369-381.
- Matitz, Q. (2009). *Aspectos semânticos, formais e funcionais do conceito desempenho em estudos organizacionais e estratégia: um modelo analítico (Tese de doutorado)*. Universidade Federal do Paraná, Curitiba, PR, Brazil.
- McLean, C., & Quattrone, P. (2006, May). *On theorizing the object: insights from Gabriel Tarde*. *Proceedings of the Meeting Gabriel Tarde: Economy, Psychology and Invention Conference*, London, UK
- Montenegro, L. (2009). *Construção de sentidos (sensemaking) em práticas de um processo estratégico: um estudo comparativo em duas instituições de ensino superior do Estado do Paraná (Dissertação de mestrado)*. Universidade Federal do Paraná, Curitiba, PR, Brazil.
- Lys, T., Naughton, J., & Wang, C. (2015). "Signaling through corporate accountability reporting". *Journal of Accounting and Economics*, 60(1), 56–72.
- Ullah, Mohammad Badrul Muttakin, Arifur Khan, 2019 "Corporate governance and corporate social responsibility disclosures in insurance companies", *International Journal of Accounting & Information Management*, <https://doi.org/10.1108/IJAIM-10-2017-0120>
- Sarkis, J., Wang, Z., Hsieh, T., CSR Performance and the Readability of CSR Reports: Too Good to be True? *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Volume 25, Issue 1.
- Sila, I., Cek, K., *The impact of environmental, social and governance dimensions of corporate social responsibility: Australian evidence*, Turban, D.B., Greening, D.W., 1996. *Corporate Social Performance and Organizational Attractiveness to Prospective Employees*, *Academy of Management Journal*, 40, 658–672
- Tarmuji, I., Maelah, R., Tarmuji N. H., 2016. *The Impact of Environmental, Social and Governance Practices (ESG) on Economic Performance: Evidence from ESG Score*, *International Journal of Trade, Economic and Finance*, 7 (3), 67–74.
- Almido, M. S., Dalmakin, A. B., 2015. *Corporate Social Responsibility: A Three Domain Approach*, *Business Ethics Quarterly*, 13, 503–530.
- Montenegro, L. Bulgacov, S. *Reflections on actor-network theory, governance networks, and strategic outcomes*, 2014, BAR, Braz. *Adm. Rev. vol.11 no.1 Rio de Janeiro*.
- Latour, B. (1994b). *Jamais fomos modernos: ensaio de antropologia simétrica*. Rio de Janeiro: Editora 34.

Investigating the Relationship between the Role of Social Responsibilities and the Corporate Governance System in the Direction of Functional Transparency

¹Majid Bagheri

² Mahmoud Samadi Largani*

³ Mohammad Reza Pourali

⁴ Seyyed Fakhreddin Fakhr Hosseini

Abstract

With the growth of society, government, and stakeholder pressure, reporting on items related to social responsibility has become an important public issue; Social responsibility has become a basic principle at the business level, and the corporate governance system has the potential capacity to implement this important by having mechanisms for clarifying and effectively managing stakeholders. Considering the importance of this area; In this research, the aim of the researchers is to investigate the relationship between social responsibilities and the corporate governance system in order to clarify performance. The current research is based on the purpose of fundamental research and based on the descriptive-survey research method. The population and statistical sample of the present study includes all companies admitted to the Tehran Stock Exchange. A number of companies that are active in the stock market from 1398 to 1402 and also have financial balances from ۱,۱ to ۲۹,۱۲ and also the desired reports were selected. The data was analyzed based on the regression method and the results showed that there is no significant relationship between transparency and reducing the cost of monitoring by investors and the cost of issuing shares, and there is also a negative relationship between the role of social responsibilities in beneficiary companies and the cost of capital. In the end, based on the findings, suggestions were made to Tehran Stock Exchange companies in order to advance the goals of social responsibility in the framework of the corporate governance system.

Key words: *corporate management system, role of social responsibilities, functional transparency, company size, profitability*

---

¹Ph. D Student of Accounting, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran. Bagherimajid4871@gmail.com

² Assistant Professor of Accounting Department, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran (Corresponding Author). mstlargani@gmail.com

³ Associate Professor, Department of Accounting, Chalous Branch, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Iran. Pourali@iauc.ac.ir

⁴ Associate Professor of Accounting Department, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran. Sf.fakhrhosseinin@iauc.ac.ir